

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

י"ג עיקרים

יסודות האמונה לרמב"ם

שורש האמונה, וחלקי האמונה הנוספים

אשר על כן, כמובן שישנם עוד כמה פנים ומדרגות באמונה. עד כאן עסקנו בשורש של המושג שנקרא "אמונה", שהוא הכרת מציאות. מכח כך משתלשלים כמה וכמה מדרגות של הכרת מציאות. האמונה שהקב"ה מנהיג את נבראיו, זו אמונה בבחינת שאני מאמין שכל תנועה שנפעלת, "הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים כולם", כל התנועות כולם הם ממנו יתברך שמו, כמו שיתבאר לקמן בעז"ה. ומחמת שהאדם מאמין שכל התנועות הם ממנו ית"ש, הרי שהוא מאמין בקיום של הדבר, שהוא דבר שיש לו המשך, שהוא בבחינת מעיין שאינו מכזב. על זה נאמר לשון הפסוק: "ותקעתיו יתד במקום נאמן" (ישעי' כב, כג), שהאדם מאמין שהדבר הוא בר סמכא לסמוך עליו, מחמת שהוא תנועתו של מקום. אמונה מלשון "מאמין בחי העולמים וזורע", כח של תנועה, כח של צמיחה, זהו עצם כח תנועת הנבראים, והיא גם חלקי האמונה.

אולם, כל החלקים הללו של האמונה לא שייכים ליסוד הראשון, הם יתבארו בס"ד בחלקים הנוספים, כל אחד בחלקו. כעת אנו עוסקים בשורש האמונה, ביסוד הראשון.

שני סוגי הכרות בבורא

בלשון הרמב"ם נאמר כאן: "להאמין מציאות הבורא יתברך". הבורא תמיד נקרא הבורא "יתברך", ויש להתבונן בטעם הדבר. בפשטות טעם הדבר, שתיכף להזכרה ברכה, כדברי חז"ל. אולם בעומק, יש לנו שני חיבורים אליו ית"ש, שני הכרות בו ית"ש. הגדרת ההכרה הראשונה היא, הוא ית"ש

הרי היה הוה ויהיה קודם שנברא העולם, הויה, הויה בעצם. כאשר מגדירים "קודם שנברא העולם", בודאי הגדרת הדבר איננה מערכת של זמן, שהרי הזמן עצמו הוא נברא, "בראשית", הבריאה הראשונה היא "שית", כדברי רבותינו, הספורנו והגר"א ועוד. "היה הוה ויהיה" עניינו, שהמערכת שלו אינה תלויה בזמן [בלא להיכנס לפרטות ההגדרה, זו ההגדרה הכללית].

זהו יחס אחד, שעצם מציאות הבורא ית"ש היה הוה ויהיה לא ביחס לעולמות, הוא קיים כשלעצמו. ואלו הם דברי הרמב"ם, שאילו ימצא שאין נבראים, בורא יכול להמצא, ואם ימצא שאין בורא ח"ו, לא ימצא שיש נבראים, וזה לשונו: "ואם נעלה על ליבנו העדר הנמצאים כולם זולתו, לא יתבטל מציאות השי"ת ולא יגרע". לפיכך, ההגדרה הראשונה של הכרה בבורא זה עצם ההיות שלו שאינו תלוי ביחס לבריאה כלל.

הגדרה שניה של הכרת הבורא היא, שהבורא הוא שורש לקיום הנבראים כולם. כלשון הרמב"ם כאן: "שיש שם נמצא שלם בכל דרכי המציאות, הוא עילת מציאות הנמצאים כולם, בו קיום מציאותם, וממנו קיומם", זהו היחס של הבורא לבריאה. בכל פעם שמזכירים "הבורא יתברך", ראשית כל עצם כך שקוראים לו "הבורא", זהו ביחס להיותו בורא נבראים. אלא שאין לנו מילה להשתמש במציאות, זולת כל ההגדרות הללו, שהרי כל המילים הם כ"ב אותיות, וכל כ"ב אותיות הם חלקי הנבראים, ובתוך מערכת אותיות לעולם אין אפשרות להשתמש בדבר שהוא לא ביחס לנבראים. אולם במקום העמוק שבנפש שהוא אמונה, כח האמונה שבנפש הוא למעלה מהאותיות, ולכן הוא מאמין גם במציאות שקדמה לעולם, זוהי הגדרת עומק האמונה.

החלק השני של אמונה, זהו היחס של הבורא והנבראים. ראשית עסקנו בהגדרת האמונה כמציאות הבורא לעצמו.

"להאמין מציאות", זהו לפני הגדרת "הבורא יתברך". "להאמין מציאות" עניינה, שאין יש אלא מציאות אחת, כנ"ל.

ביחס השני שאנו לומדים ביסוד הראשון, זהו היחס של הבורא לנמצאים, ויחס הנמצאים לבורא, זהו השלב השני באמונה, ביחס לכך שהוא ברא נבראים. כל יחס שלו לנמצאים נקרא "בורא" ונקרא "יתברך". "יתברך" - מקור הברכה, המשכה, המשכה ביחס לנבראים. ביחס לחיבור הבורא אל נבראיו, כאן יש ברכה, תוספת המשכה, תוספת ריבוי, תוספת שפע.

אשר על כן, במעמקי עומק נשמתו של האדם מונחים שני חלקי אמונה, יש את כח האמונה בו ית"ש, שאינו שייך לקיום הנבראים. בודאי שמי שמאמין זהו האדם, והאדם הוא נברא, אבל במה האדם מאמין - בעצם קיומו של הבורא, הוא ית"ש, היה הוה ויהיה, לא ביחס למציאות הנבראים, וזהו החלק הראשון של מדרגת האמונה. החלק השני של מדרגת האמונה, זהו היחס בין הבורא לנבראיו. ומכאן ואילך באים כל שאר היסודות.

בזה חלוק במדת מה היסוד הראשון משאר היסודות כולם. ביסוד הראשון מונח גם יחס של יסוד אמונתנו בו ית"ש לא ביחס לנבראיו, היה הוה ויהיה זה אינו יחס לנבראיו, אלא זהו יחס להיותו כשלעצמו. והשלב שני הוא, גילוינו שלנו, וחיבור הבורא אלינו.

■ המשך בע"ה שבוע הבא - מסדרת דע את אמונתך_001
הגדרת מהות האמונה והגדרת מציאות (שלוש עשרה העיקרים לרמב"ם) בקול הלשון 1<2<3



פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

כאשר האדם רוצה להגיע לחלק ההגיוני העליון, הוא צריך להשתיק את כח המעשה [מעבר לשיעור שהוא מחויב בו מדינא], להשתיק את כח הדיבור שפונה לחוץ, להשתיק את כח ההרגשה שפונה לחוץ, ואזי נולד שכח המחשבה נקשר לפנים, ויתר על כן נקשר לשורשו, שכל העליות אינם אלא במחשבה, כמו שהוזכר לעיל.

על זה אומר ר"א בן הרמב"ם: **אמר אלישע אל גיחזי (מלכים-בי ד', כ"ט): "כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו"**. עומקם של דברים, שאם הוא יברך את אותו אדם ויענה לאותו אדם, הרי שדיבורו יהיה מופנה לחוץ, ועי"כ הוא יורד מעולם המחשבה לעולם הדיבור, ויתר על כן הדיבור מופנה לחוץ. אבל אם הוא ישתוק, פעולת הדברים היא שהוא לא נמצא בעולם הדיבור אלא בעולם המחשבה, ויתר על כן הוא לא פונה לחוץ אלא פונה לפנים. וזהו השורש לתחיית המתים שהיה צריך לעשות גיחזי, אלא שמחמת שהוא דיבר הוא לא הצליח להחיות את המת, כמו שאומרים רבותינו.

ולהשגת ההתבודדות הפנימית המאחדת את האדם עם קונו השתמשו הנביאים ותלמידיהם בכלי זמר ומנגינות כדי לעורר את החלק הדוחף אליו יתעלה ולטהר את הפנימיות מכל דבר שמחוצה לו.

האמור כאן הוא לאחר שהאדם הפקיע את החיבור לחוץ, את כח הדוחף הפונה לחוץ, והפעיל את כח הדוחף לנ־קודת הפנים, כעת על מנת לעורר את נקודת הדחף של הפנים - השתמשו הנביאים ותלמידיהם בכלי זמר ומנגינות כדי לעורר את החלק הדוחף אליו יתעלה ולטהר את הפנימיות מכל דבר שמחוצה לו.

אומר ר"א בן הרמב"ם, שחלק מעבודת הנביאים ובני הנביאים, הייתה באופן שהשתמשו בכלי זמר ומנגינות. וישנם שני חלקים שנפעלים כאשר האדם משתמש בכלי זמר ומנגינות, כדלהלן.

חלק אחד הוא - לטהר את הפנימיות מכל דבר שחוצה לו. בשעה שהאדם שומע ניגון ערב, הוא שקוע באותו ניגון ומתנתק ממה שקורה בחוץ, והוא עסוק רק באותו קול ערב. על אף שגם הניגון הזה בא מבחוץ, אבל הוא ממוקד לאותה נקודה של שמיעת קול ערב. והרי שאנו רואים שכאשר האדם שומע ניגון ערב הוא נכנס אל תוכו יותר ויותר ומתנתק מבחוץ, ועל זה נאמר כאן: **לטהר את הפנימיות מכל דבר שחוצה לו**. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא- מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'" מרבינו אברהם בן הרמב"ם

פרק ו' | האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

וידוי ענינו לטהר את כלל כל האדם כולו בכלל, אבל בעיקר לתקן את פיו, שהפה יהא ראוי לעסוק בדברי תורה. זהו דייקא "להתוודות על חטאתו" באופן ש"כדי שתהא תורתו קדושה וטהורה", **שעיקר עיסוקו בתורה הוא בדיבור של פה אז נצרך שיהיה פה טהור ופה קדוש שיכול לעסוק בדברי תורה**.

אבל בעומק יותר, כמו שיתבאר מיד להלן בדברי הנפה"ח, ההתדבקות בתורה הקדושה ובו יתברך שמו, היא באופן שיש פנים שנדבקים ברצון הבורא ויש פנים שנדבקים בדבר ה', אבל יתר על כן יסביר הנפה"ח בה־רחבה מיד להלן שבשעה שהאדם עוסק בדברי תורה, הקב"ה יושב ושונה כנגדו את אותם דברי תורה. ולפיכך, זה לא רק שכשהאדם עוסק בדברי תורה הוא מדבר דיבורים של תורה, אלא הוא נדבק בדבר ה'!! אם הפה שלו אינו זך ואינו טהור, הוא לא יכול להיות בבחינה של **"ישקני מנשיקות פיהו"**, באופן של התדבקות של **"פה אל פה (אדבר בו)"**, לכן דייקא צריך הכנה כללית של תשובה לעסק התורה, וצריך ביחוד הכנה של מדרגת הפה שהוא הוא אחד מהפנים של הדבקות, וזו ע"י עסק התורה פיו של האדם נדבק כביכול בפיו יתברך שמו, **"ישקני מנשיקות פיהו"**.

אם האדם אינו עושה תשובה בכלל ואינו עושה תשובה בפרט על פיו, הרי שהפה הזה לא יכול להתדבק כביכול בדיבורו יתברך שמו!!

לכן נתבאר דייקא בדברי הנפה"ח "להתוודות על חטאתו" דייקא וידוי של פה, שהפה יהא ראוי ל"ודיברת במ", "כל עמל האדם לפיהו" שיוכל להתדבק בדבר ה' שהוא התורה בכלל, ויוכל להתדבק בדבר ה' שהקב"ה יושב ושונה כנגדו ואומר את אותו דיבור. **כאשר פיו של האדם זך, נקי וטהור, אז תורתו באמת מתדבקת כביכול בפה של מעלה**.

ודייקא נאמר "להתוודות על חטאתו מעומקא דליבא", כמו שנתבאר בה־רחבה לעיל שכפי שיעור הטהרה של הלב, כך שיעור הכניסה של התורה, ולאותו עומק שהאדם מגיע מכח טהרת הלב, "יראת ה' טהורה בטהרת הלב להתוודות על חטאתו מעומקא דליבא", לעומק הזה חודרים הדברי תורה לתוך לבבו, זהו "תורתך בתוך מעי" למי שזכה, שזה היה עומקא דליבא שבקע את כל קומתו גם למקום החומר של ה"מעי", שישו בני מעי שישו.

זוהי א"כ ההכנה השנייה שנתבארה בדברי הנפה"ח, שהאדם צריך להכין את עצמו לעסק דברי התורה בתשובה בכלל, ובדיודי בפרט.

החלק השלישי של הכנה, אומר הנפה"ח -

בכללות ממש, כמו שהרחיבו רבותינו, ישנם שלשה פנים של דבקות בהקב"ה: יש פנים של דבקות בהקב"ה מכח מדרגת התורה, פנים של דבקות בהקב"ה מכח מדרגת תפילה, ופנים של דבקות בהקב"ה מכח עמוד החסד, שלשת העמודים שעליהם העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא- מתוך קובץ שיעורים על ספר



אות יד'

המושכל הברור ביותר שצריך להיות ברור לכל יהודי באשר הוא יהודי מהו- כל מציאות החיים היא דבר אחד - גילוי של מציאות הבורא יתברך שמו, אין משהו אחר בבריאה. כיצד היא ההגעה לאותו גילוי, שורש הכל הוא עמל התורה, והענפים - קיום המצוות בכל חלקיהם. נמצא, שעיקר עבודת האדם היא תורה ומצוות, אבל התכלית של הכל בלשון היותר ברורה שיכולה להיות: גילוי של מציאות הבורא יתברך שמו. והבורא יתברך שמו לא נגלה בבריאה באופן גמור מפני שהבריאה חסרה, על מנת שהוא יוכל להתגלות באופן גמור צריך שהבריאה תהיה שלמה. זה עומק מהלך כל עבודת החיים שהאדם נמצא כאן בעולמו.

אם האדם מסתכל כך על החיים, הרי שמכאן ואילך כל הסתכלותו על החיים היא באופן שונה. כאשר האדם קם בבוקר נוטל ידיים ואומר ברכות השחר, מתפלל ולומד, כל אחד לפי סדר יומו איך שהוא מסודר, דבר ראשון השאלה היא, האם האדם חושב מדוע הוא עושה את מה שהוא עושה, אבל נניח שהוא כבר מתחיל לחשוב. אולם מהי ההסתכלות שהאדם מסתכל, "אני חסר ואני צריך להשלים את כל העולם כולו". אם האדם מסתכל כך על החיים, חייב להיות שכל חייו ישתנו.

מערב ראש השנה תשע"ז עד לערב ר"ה תשע"ח, האם משהו הושלם משנה שעברה לשנה זו, ואם הושלם, כמה הושלם. ההסתכלות היא תמיד להשלים את החסר. ניתן דוגמא על מנת להמחיש זאת, רבותינו אומרים שהדוגמא היא הלבנה, במילואה ובחיסורה, חצי חודש מתמלאת, חצי חודש לערך נחסרת, מיום ליום אם האדם מסתכל על הלבנה הוא רואה שהיא גדולה יותר ויותר. זוהי המציאות. האדם צריך להסתכל על עצמו באותו מבט בדיוק, האם השלמתי חסרים או לא. ואם כן, איזה חסרים השלמתי, חסרים במעשה, חסרים במידות, חסרים בידיעת התורה, וכן ע"ז הדרך, זוהי ההסתכלות של האדם.

מהיכן מגיע המבט של חשבון הנפש על כל החיים כולם. כמובן, כתוב בחובות הלבבות בשער חשבון הנפש שצריך לעשות חשבון הנפש, וישנו את היסוד הידוע של דברי הזוה"ק, שאלו הם הנקראים

"מרי דחושבנא". ורבים הם בני האדם המקבלים על עצמם בער"ה ובעיו"כ להיות מ"מרי דחושבנא", ורובם ככולם, הלואי שבעשרת ימי תשובה יחזיקו, עד שמחת תורה, מאז נכנס יין ויצא סוד, והכל בטל. ■ המשך בע"ה

בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר "דעת תבונות"



פרק ד' | כח ההתבוננות

חכמה ותבונה אמצעים אך כשעולים ממדרגה זו של חכמה ותבונה תחתונה, למדרגה של חכמה ותבונה שבמערכה האמצעית, מדרגה זו היא מוחין ללא ציור, כדברי חז"ל "חכמה - מה שקיבל מרבו, ותבונה - מבין דבר מתוך דבר", זו כבר התעלות מכח הציור לכח של מחשבה, ושם ההבדלה היא בכח המחשבה וצריך למצוא חילוקים מחשבתיים.

חכמה ובינה העליונים וכשמגיעים לחכמה והבינה העליונים, שם יש לאדם כח לראות מחד את כל הפרטים, ומאידיך איך הם מתאחדים בשורשם בבת אחת. זהו דבר והיפוכו שנמצא בנפש האדם, מצד אחד הוא תופס איך שכל דבר נבדל מהאחר ואין לך שני דברים דומים אחד לשני, אבל מאידיך גם איך כולם מצורפים יחד.

זהו העומק הנורא של עסק התורה, ולשם אנו רוצים וחותרים להגיע בכל מהלך הדברים. אנו לא נמצאים בשלב זה עדיין, אך נסביר זאת רק כמאמר המוסגר היות וזה נעוץ בתחילת הדברים שהזכרנו.

ענין העומק הפנימי של החכמה הוא, שכל אחד לפי חלקו שחננו ה' ית', לפי כוחותיו, ולפי כח הכלל והפרט שיש בנפשו, יקח את דברי התורה שהוא לומד, ויראה בהם את כל האפשרויות של ההתפרטות עד כמה שהוא מסוגל. ואח"כ יראה את כח האחדות שמאחד את כולם. אולם רוב בני האדם בדרך כלל אינם מגיעים לכל ההתפרטות הגמורה שהם מסוגלים להגיע אליה, ואינם חוזרים ומאחדים את הכל לאחר מכן.

נשוב ונאמר, שאין אנו עוסקים כעת בנקודת האחדות שזה כבר יותר גבוה, אלא אנו עוסקים בנקודת ההתפרטות. אבל הזכרנו להיכן מכוון כל מהלך הדברים שבהם אנו עוסקים, בבחי' סוף מעשה במחשבה תחילה. כאן כבר מתחילה להתגלות האחרית, ומבינים להיכן נוטה מהלך הדברים.

המהלך הוא, להגיע להבדלה המוחלטת בשורשה. וזה הוא הדבר והיפוכו העמוק שבבריאה, "חכמה ובינה תרי רעין דלא מתפרשין לעלמין" כלשונם של רבותינו, כלומר שכח האחדות וכח הפרטות לא נפרדים זה מזה, האדם רואה את הפרטות עד לדקות הכי דקה שאותה הוא יכול להשיג, ואת אחדותם האמיתית השלמה. כמובן שהדברים שתומים, ועדיין צריך להבין איך מגיעים לשם, ומה היא צורת הדברים.

החיסרון באופן חידוד נקודת הפרטות כיום נשוב א"כ לעיקר סוגייתנו כעת, באופן פיתוח נקודת הפרטות. כפי שהתבאר, תחילת הדבר הוא באופן של ציור, ואחר כך בכח של מחשבה. ונמצא א"כ שאין רצף מוחלט של עבודה באותו תהליך, אלא היה שלב של התחלה בו הוא חיפש את ההבדלים שבציור. ולאחריו שלב של כמעט הפסק, כאשר לימדו אותו מקרא הוא למד מה שכתוב, כאשר הוא למד משנה הוא למד מה שכתוב. ורק כאשר התחיל ללמוד יותר לעומק ובעיקר גמרא, גם אז בתחילה הוא לומד מה שכתוב, אבל סוף סוף הגמרא מקשה סתירות בין מאמרים דומים וע"כ מוכרחים לחלק הכא במאי עסקינן... וכדו', ובפרט כשנכנסים יותר לעומק הסוגיות מוכרחים להגיע למציאות של הבדלים.

וא"כ באופן שזה נעשה כיום ישנו דילוג בסדר קומת נפשו של האדם. ■

המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"



אבד | אבד - שכר

שבת (לב ע"ב) - בעון ביטול תרומות ומעשרות, שמים נעצרין מלהוריד טל ומטר, והיוקר הוה, והשכר אבד. והטעם שתשלום חלף עבודה נקרא שכר, מפני שהשכרות (מלשון שיכור) מבטלת הדעת, והוא מלשון שכר הניתן לעת"ל, בחינת "היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם". ועיקר השכר לעת"ל, בחינת "תכלית הידיעה שנדע שלא נדע". ולפיכך הכלי לשלא נדע הוא שכרות. וע"ש כן נקרא השכר כן, כי עיקר הכלי לשלם השכר לעת"ל הוא שכרות. ועיין תורת חיים (סנהדרין ע ע"א) נראה דהיינו מ"ש מספר י"ג ווי"ן גבי יין כדאמר בסמוך, לפי ששכר עוה"ב נכלל במספר י"ג, כדאשכחן גבי רבי אליעזר בן פדת, תליסר נהרי דמשכי אפרסמונא דכיא, ורבי שמעון בן יוחאי דהוי יתיב אתלת עשר תכתכא פיזא, ור' אבהו דאחוו ליה תלת עשר נהרי אפרסמון כדאיתא בב"ר (סוף פ' חיי שרה). והיינו כמנין אהבה (וכמנין אחד, שזה האור דלעת"ל, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד), ומספר י"ג מדות רחמים. והרשעים שמחליפין עולם העומד בעולם העובר בתענוג של יין גשמי (שכר), ומהפכין י"ג מדות של רחמים לרוגז, לכך נהפך להן טובן לרעה לעוה"ב בגהינם, שמקבלין בו עונש במספר י"ג, שהצדקים מקבלים שכר במספר י"ג. וזהו טעם י"ג ווי"ן, רמז לדבר, תנו שכר לאובד, אובד בגימ' י"ג, שע"י השכר מקבל עונש ואבדן במספר י"ג.

ועיקר עונש זה בפשיטות חל אצל מי שתכליתו בעשיתו טוב הוא קבלת שכר, ולכך ירא בהעדר שכר, וכמ"ש באור ישראל (שערי אור, אות א') והנה בכלל יראת העונש, הוא ג"כ יראת אבדן השכר (ועיי"ש כוכבי אור אות א', בהרחבה). ואצל השפלים מתגלה יראה זו בכך שכאן בעוה"ז נאבד להם השכר לצורך שתיתם.

והבן שהבריאה נבראה בעשרה מאמרות. ו"תרומה", היא ראשית, וכמ"ש חז"ל בראשית, בשביל התרומה שנקראת ראשית. ולעומת כך המעשרות הם הסוף, העשירי. וזהו תרומות ומעשרות, ראשית ואחרית, ונתינתם להשי"ת שהוא בבחינת "אני ראשון ואני אחרון". ועיי" צרוף ראשית ואחרית, נגלה באמצע "ומבלעדי אין אלקים". אולם כאשר יש ביטול תרומות ומעשרות, אזי נעשה פרוד ראשית ואחרית, בחינת פ"ר כמ"ש לעיל פנים - רגלים שנפרדים. ולכך אבד השכר, כי השכר שהוא שורש השכר לעת"ל הוא גילוי האחד, כנ"ל, סוד י"ג, חיבור הכל. וביטול תרומות ומעשרות, ביטול אחדות זו.

פרק ג' | בירור הרצון המניע המעשה.

הצורך לברר את מערכת הרצונות והתכונות.

בטרם נמשיך את הדברים נשוב ונדגיש, שבהיות והקשר של האדם עם עצמו בנוי על מערכת הרצונות שלו ועל מערכת תכונות נפשו, מוכרח הדבר ששני מערכות אלו יהיו מבוררות אצלו, ככל שהרצונות ותכונות הנפש מבוררים לאדם יותר, הוא חי יותר ויותר בעולם ברור, וכך הקשר שלו לעצמו חזק יותר, אמיתי יותר, ומדוייק יותר.

דומה הדבר לאדם הרואה תמונה, שאם התמונה מלוכלכת ואינה ברורה הקשר שהוא ירגיש לאותה תמונה יהיה מועט וחלש, אך אם התמונה נקיה ברורה ובהירה הקשר שלו לדבר שהוא רואה יהיה חזק יותר. זהו כמובן משל בלבד, אך כך הוא הדבר ביחס לקשר של האדם עם עצמו, שככל שהוא מכיר ומזהה את רצונותיו ותכונות נפשו באופן ברור כך הקשר שהוא ירגיש לעצמו יהיה חזק יותר, הוא חי בעולם ברור והקשר שהוא נקשר לעצמו הולך ונבנה בצורה מדוייקת.

לכן על האדם לעמול להכיר את עצמו ברור יותר עוד ועוד, וככל שקומת נפשו תתברר ותתבהר יותר כך הקשר שלו לעצמו יהיה מבורר ומדוייק יותר. וזוהי חלק מעבודת הבירור שהוזכרה בשיעור הקודם שהאדם עמל לברר את רצונותיו.

קעת בשיעור זה נמשיך ונעסוק בבירור מערכת הרצונות ונתקדם שלב נוסף.

עצם הרצון, ותנועת הרצון.

בכל רצון ורצון שבקומת הרצונות יש את **עצם כח הרצון** - עצם כך שהאדם רוצה. ויש את **התנועה של הרצון** והאופן שהוא יוצא מן הכח אל הפועל. נבאר:

לימדונו רבותינו ש"רצון" נקרא כך משורש "רץ" - לשון ריצה. כלומר הרצון הוא זה שמריץ את האדם ויוצר אצלו תנועה להוציא את מה שהוא רצה מן הכח אל הפועל.

לכל אדם יש את קומת הרצונות שלו בשורשה העליון, אך היא אינה נשאת בשורש אלא היא מריצה את האדם ומניעה אותו להוציא את הרצון לפועל, ע"י שהיא מניעה ומריצה את המחשבה, והיא מניעה ומריצה את ההרגשות, עד שיוצא הדבר לפועל באופן של מעשה גמור.

לפעמים הרצון נשאר בקומת המחשבה ויוצא לפועל כמחשבה, לפעמים הוא נע ומתפשט יותר עד לקומת ההרגשות ובא לידי ביטוי כהרגשה, ופעמים יורד יותר עד לעולם המעשה ויוצא לפועל כמעשה גמור.

נמצא א"כ שיש את **עצם הרצונות** - כל מה שאנחנו רוצים, ובה עסקנו בשיעור הקודם לזהות את כל קומת הרצונות באופן מסודר. והשלב השני שבו אנו עוסקים בשיעור זה הוא הזיהוי של **תנועת הרצון** - זיהוי הרצונות המניעים כל פעולה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על תפקידן של בנות



שבת (קכ ע"ב) - דתניא הרי שהיה שם כתוב לו על בשרו, הרי זה לא ירחוץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטינופת, נדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליה גמי ויורד וטובל, רבי יוסי אומר לעולם יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפשף, שאני התם דאמר קרא (דברים יב, יג) ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה' אלהיכם, עשיה הוא דאסור, גרמא שרי.

והבן שתחלת מעשה בראשית הוא עשיה גמורה, כמ"ש ויאמר ויעש, דכלפי גבוה אמירה כעשיה גמורה. אולם מתולדת החטא נתחדש "גרמא". וכמ"ש (ברכות ד ע"א) ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא "שגרם החטא". והיינו שהחטא חידש תפיסת "גרמא". והוא השורש לדין "גרמא בניזיקין", כלומר שעצם המושג "גרמא" הוא נתחדש מכח נזק, חטא, שהוא הנזק השורשי בבריאה.

ושורשו כמ"ש (איוב ג, לח) מפי עליון לא תצא הרעות וגו'. והיינו שאין רע יורד מן השמים, כמ"ש חז"ל (תנחומא תזריע, ועוד). אלא שמן השמים נעשה גרמא בלבד מניעת שפע, ועי"ז נעשה רע למטה בפועל. כמ"ש המהר"ל (גבורות ה', פכ"ג ד"ה ויבא) כי אין רע יורד מלמעלה, רק שהש"י שונא אותם והם נעזבים.

ובעומק אף המעשים רעים שישראל עושים שורשו גרם של הבורא. כמ"ש (ברכות לד ע"א) ודי זהב, מאי ודי זהב, אמרי דבי ר' ינאי, כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע, בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל. והבן מאוד, שבחטא אדה"ר נראה שהגורם הוא נחש שהיה מסית, אולם בחטא העגל נעשה עילוי לדבר ונגלה שהגורם כביכול הוא ית"ש.

והבן, שבחיצוניות נראה שישראל גרמו, כמ"ש (חגיגה יג ע"ב) אמר הקב"ה, מי גרם שאהיה שמש לעובדי פסילין, עונותיהן של ישראל הן גרמו לי. אולם בפנימיות הקב"ה הוא הגורם. ולכך בגרמא מותר לאבד את שמו, כנ"ל, כי הוא הגורם לכך, כי ביחס לשמו נגלה מי הגורם אף בחיצוניות.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה



וכל בת יורשת נחלה. הנה בת שורשה באב. והשורש הדק של הבת הראשונה היא חוה, שהויתה נעשת מאדם הראשון. וצורת עשיה זו מתוך תרדמה, כמ"ש ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם, ויקח אחת מצלעותיו וגו'. תרדמה זו נקראת בארמית "בת", לן. והרי ששורש כל עשיית נקבה - חוה, במדרגת בת.

וזהו בתר, חילק, כי בת זו נעשה מתוך חלוקה, שביתר את אדה"ר, ולקח אחת מצלעותיו. אולם אח"כ כאשר השיבה לאדה"ר, כמ"ש ויביאה אל האדם, אזי נעשה מבתר - ברית, כי חיבור איש ואשה נקרא ברית כמ"ש (סנהדרין כב ע"ב) אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. איש מצד אחד, אשה בצד שני ו"בתוך" אותיות בת בקרבו, יש את הוית הברית. וכאשר נחסר הארת ברית בתוך, נעשה בחינת בלתי, בת-לי, העדר כח ברית באמצע המחברם.

ובפרטות יותר בין כח הזכר לכח הנקבה נעשה נתיב, בת-ין. נתיב מזה לזו. ומתפרט לל"ב נתיבות כמ"ש חז"ל, ומכחו נעשה ה"לב" של האשה. ועי"ז נהפכת משם תואר נקבה-אשה, לשם תואר בית, בת-י. כמ"ש "מעולם לא קראתי לאשתי אשתי אלא ביתי". כי יש כח חיבור בין איש ואשה ע"י "אש", וע"ש כן נקראים איש, אש-י, אשה, אש-ה, וזהו גדר "אישות", אישות המחברם. ושורשו במלת בראשית, ברית - אש, כמ"ש חז"ל. ויש כח חיבור בין זכר לנקבה, ביחס של בת, שנפרדה ממנו, תבר, וחוזרת ומתחברת ע"י ברית, כנ"ל. ורמוזו במלת בראשית, אשרי - בת.

והנה האשה נקנית בשלשה דרכים. מצד האישות נקנית בביאה, ומצד הבת נקנית בכסף, ובפרטות המנהג בטבעת, בת-טע. וכן נקנית בשטר, שגם מכניס וגם מוציא, מקדש ומגרש, תבר-ברית, כנ"ל. ושטר הוא כתב, תב-כ.

ועיקר תחלת קדושין אצל בתולה, בת-לוה, ואזי דייקא כורתת לו ברית כמ"ש חז"ל כנ"ל, אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשה כלי, כלומר שהיתה אצלו בתולה בתחלה. ואזי קונה שם בית, אשתי ביתי, כנ"ל. וח"ו אם עושה כן באונס, פוגם בה וגורם לה לבושת, בת-שו. ושורש זה נגלה אצל בתואל, בת-ואל, שרצה לעשות בבתו שלא כרצונה.

והנה כאשר הבת נעשת בוגרת, בת-גור, בת י"ב שנה קונה בינה - תבונה, בת-נוה. בבחינת בחכמה יבנה בית, ובתבונה יכונן. מכח גילוי מדרגת בת שגדלה נגלה בה התבונה. וכשם שדבר זה נאמר על הבית בפרטות של כל אדם עם אשתו, כן נאמר בכללות על כל בנין העולם, הנקרא "תבל", בת-ל, שבח כינונו הוא מכח תבונה. כי בכללות כל העולם בבחינת בית גדול וכל בית פרטי הוא בבחינת ביתן. בת-ין. ובבית הפרטי עיקר חיבורו בחדש טבת, בת-ט, שבו הגוף נהנה מן הגוף, כמ"ש באסתר. וכאשר חיבור זה נעשה באופן של קלקול נקרא תועבה, בת, עוה, תועה אתה בה, כמ"ש חז"ל.

ועיקר זמן חיבור דתיקון בשבת קודש, בת-ש, כמ"ש חז"ל שעונתן של ת"ח משבת לשבת, אשר פריו יתן בעתו, ופרי זה נקרא תנובה, בת-נוה. כי מכח התבונה נעשה תנובה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבות, אביתר, בית, בת, בשת, בתולה, בגרות, בהרת, תבונה, כתב, בלתי, נתיב, צבאות, בראשית, שבת, תבל, בתואל, בתוך, גבות, ביתן, טבעת, טבת, תועבה, משבצת, צבת, נבות, עבות, רבית, שלהבת, תושב, תנובה, בתר. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על

ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה



כתר

כתיב (בראשית ב, כה) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו. וביאורו שהיו במדרגת כתר, גלגלת, ג"ר, שאינו מתלבש, כי עיקר כל הלבשה מתחיל בז"ת כנודע, ולכך ולא יתבוששו. וכשחטאו נפלו לז"ת, ולכך בושו. ואזי כתיב (שם, ח) ויתחבא האדם ואשתו, בחינת לבוש המסתירו, ואזי המולבש אינו עולה בשם עצמי אלא בשם הלבוש. ולכך כתיב (שם, ט) ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה. מפני שעלה בשם הלבוש.

ועוד. עיין שערי אורה (שער ג-ד) שאינו נקרא אדם, והוא המקום הנקרא כתר (למעלה מאדם), וכו', ולפיכך כי לא אדם הוא.

חכמה

האדם נבדל בחכמתו מן שאר הנבראים. כמ"ש אשר יצר את האדם בחכמה. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון סט) דחכמה נקרא אדם, כמ"ש בתז"ח ע"ג ע"א, ושאר מקומות הרבה. ועיין גר"א (שם, תיקון י"א מתיקונים אחרונים) וכן בינה בחכמה, משניהן כאחד נקראין אדם, כמ"ש דאין נקרא אדם אלא בנוקבא. ועיין פע"ח (שער הברכות, פ"ד) החכמה נקרא אדם, כח-מה. ועיין פרדס רימונים (ערכי הכינויים, ערך אדם) נקרא הת"ת חכמה בעלתו אלא החכמה. ועוד, שם, נקרא אדם כשהוא מייחד אדם עליון חכמה, עם אדם תחתון מלכות.

בינה

כתיב (בראשית ב, טו) ויקח ה' אלקים את האדם, וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. ועיין שער הכוונות (דרושי הלילה דרוש ד) ונודע כי מדור הנשמות הוא בעולם הבריאה הנקרא כסא הכבוד, וה"ס גן עדן העליון כמבואר אצלנו בדרוש חטא אדה"ר, כי ג"ע העליון הוא כנגד עולם הבריאה שהיא בינה, גן עליון בסוד נוק' יסודה שבה, וג"ע התחתון הוא בעשיה, בנוק', יסוד מלכות. והבן שנקלח מג"ע עליון וניתן בג"ע תחתון. ועיין ספר הליקוטים (לך לך) עדן נקרא אבא וגן נקרא אימא, עדן נקרא זעיר וגן נקרא נוק'. ועיין שער מאמרי רשב"י קדושים בחילוק בין קודם החטא לאחר החטא.

דעת

עץ הדעת, מהותו כח מדמה, כמו שכתבו הספורנו הגר"א ועוד. וכתוב (בראשית ב, ז) ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה.

וכתבו רבותינו שלכך נקרא אדם מלשון אדמה שממנה נברא. והוא לשון מדמה. ולכך נאמר בו (שם א, כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. "כדמותנו", שורש מדמה, אדם, אדמה, כנ"ל. ואזי כתיב (שם ד, א) והאדם ידע את חוה אשתו, וידיעה זו שורשה וכחה מכח עץ הדעת, ולכך כתיב ותהר ותלד את קין, לשון קינא דמסאבותא, כמ"ש בזה"ק (בראשית נד ע"ב) אמר ר' יוסי, קין, קינא דמדורין בישין דאתו מסטרא דמסאבא לעלמא. וזהו מכח נחש, כמ"ש (שם, אחרי מות, עט ע"א) כ"ד זיני מסאבותא אטיל חויא בנוקבא. ובתיקון, כתב בספר חומת אנך (משלי פי"ב) אדם ר"ת אוהב דעת מוסר.

חסד

תכלית הבריאה להיטיב לבריותיו (כמ"ש הרמח"ל, כנודע). והבריאה צורת אדם. והרי שכל החסד ניתן לצורת אדם. ולכן אברהם שמדתו חסד, נקרא אדם הגדול בענקים.

גבורה

יד שמאל. ובאדם בליעל דקלקול, ישמעאל כתיב (בראשית טז, עב) והוא יהיה פרא אדם, ידו בכל ויד כל בו.

ועוד. דם - גבורה. ואמרו ילק"ש (בראשית רמז כד) ר' יהושע בן קרחה אומר, על שם בשר ודם נקרא אדם.

ועוד. טהרה בגבורה. ועיין משיבת נפש (במדבר, פל"א פי"ט) שהאדם בגימ' טמא, וכו', וכשמטהר את עצמו נקרא אדם.

תפארת

עיין ספר הפליאה (סדר טהרות) התפארת נקרא אדם, כי הוא דוגמה שלמטה שנבראו דו פרצופים, וגם זאת הספירה הוא גוף המרכבה, והגוף הוא עיקר האדם.

תורה. ואמרו (פתרון תורה, ראה, ד"ה בנים) כל העוסק בדברי תורה נקרא אדם, וכל שאינו עוסק בתורה נקרא בהמה. ועיין רבינו בחיי (בראשית פ"ח, פ"ב) כי אין האדם נקרא "אדם" רק בסבת הנפש והשכל, שאלמלא הם נמשל כבהמות נדמה. ועיין עקידת יצחק (שמות, שער מ"א, ד"ה מהיות) החלק השכלי הנפרד שעליו נקרא אדם. ולכך אתם קרואים אדם ואין אוה"ע קרוין אדם (יבמות סא ע"א). ורק אצל יעקב, ת"ת, כולו ישראל. משא"כ אצל אברהם ויצחק יש פסולת של ישמעאל ועשו, שאינן ישראל. ובמכילתא דרשב"י אמרו, ת"ח נקרא אדם, וישראל ע"ה לא נקרא אדם. ועיין מלבי"ם (ויקרא, א, תורה אור). ועיין מהר"ל (ב"מ קי"ד ע"א) אע"ג שאין הגוי נקרא אדם, מ"מ שם אדם עליו, ותוארו וצורתו כמו אדם בכל דבר עד שאין



ניכר הבדל בין אדם ישראל ובין גוי.

נצח

כח ההילוך. ועיין תולדות יעקב יוסף (בלק, ד"ה והעולה) שמטעם זה נקרא אדם הולך - שילך מחיל אל חיל (וזה ע"י שמנצח יצרו) היפך המלאך שנקרא עומד על מדרגה אחת. ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

הוד

כתיב (בראשית ג, יב) ויאמר האדם, האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואכל. ואמרו חז"ל (ע"ז ה' ע"ב) אדה"ר כפוי טובה היה, שנאמר האשה אשר נתתה. היפך הוד, הודאה. ועוד. עיין ספר הפליאה (ד"ה בצלמנו) ואדם חיצוני נקרא חזיר, מטעם שעתידין לחזור ולהודות שהשם הוא אחד.

יסוד

עיין גר"א (תיקונים, תיקון מ', פ"ט ע"ב) אדם נקרא כן מיד כשנולד, וכשבא דעת שעיקרו לצורך היסוד נקרא איש מצד יסוד שהוא בשביל הדעת. ולכך ילפי' איש ולא קטן. ועיין עוד בדבריו באדרת אליהו (במדבר יב, ח). ועיין עוד בדבריו (ספד"צ, פ"א) וכמ"ש בזהר ויקרא דעד שלא דתנסיב לא נקרא אדם, ולא אתתקנו אלא בפום אמה, ששם דכר ונוק', ושם הוא אדם. ועיין ב"ר (שמות רבה, בשלח) שאמרו שיוסף נקרא אדם. ועיין עץ חיים (שער י', פ"ג, מ"ת) והשתא נקרא אדם, לפי שאדם כולל ז'ו"ן.

מלכות

מלכות נקראת שם (עיין קהלת יעקב ערך שם). וכתיב (בראשית ב, כ) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית הארץ. והיה מלך על כל הברואה, ולכך היה בכוחו לקרוא שמות לכולם. ועוד. אדם ר"ת אדם דוד משיח. עיין ריקאנטי (וישב, פל"ח, פ"ח).

מלכות - אדמה. ועיין מהר"ל (סוטה מו ע"א) כי האדם נקרא אדם ע"ש אדמה (ומקורו בפדר"א) וכו', כי האדם נמשל כמו האדמה, הוא מוציא פירות ועושה תולדות, והיא בכח מוציאה פעולתה לפועל. עיי"ש שהרחיב בגדר בכח ובפעל, באדמה ובאדם.

נפש

כתיב (בראשית ב, ז) ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה. וברציחה כתיב (שם, ה) מיד איש אחיו אדרש את נפש

האדם. ועיין מבוא שערים (ש"ו, ח"ב, פ"ט, שער הקליפות) כי האדם עצמו הוא נפש הטובה מאופנים, השורה על גוף דאדמה דד' יסודות, ולכך נקרא אדם לשון אדמה.

רוח

מקום הבחירה באדם. ושם מקום היצרים. וכתיב (בראשית ו, ג) ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם וגו', וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום. ועיקר גילוי רוח בלב. בסוד מלך, מח, לב, כבד, מקביל לנשמה, רוח, נפש, כנודע. ומתגלה הרוח מכח ריאה שעולה הרוח לפה, ונעשה רוח ממללא, מדבר, אדם. ועיין שער ההקדמות (ח ע"א) כי הרוח נקרא אדם.

נשמה

ענוה - בינה - נשמה. ועיין שלה"ק (תורה אור, עקב, כד) כי אדם קדמאה נקרא אדם, ע"ש אדמה, מדת הענוה, ונפשי כעפר לכל תהיה.

ועוד. עיין גר"א (משלי ח, ד) שיש לאדם ה' שמות (ובחז"ל מנו רק ד') אדם, גבר, איש, בן אדם, ואנוש. והם נגד נרנח"י. ועיין קהלת יעקב (ערך מגן) ועל זה נקרא אדם, א - בינה בחינת נשמה. ד - יסודות הגוף מד' אותיות הוי"ה. מ - ממון מלכות, הרי אדם.

חיה

כתיב (בראשית ג, כב) ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. וכח חיות זה מתגלה בעיקר בחוה, כמ"ש (שם, כ) היא היתה אם כל חי. שתחלה נקראת חיה, ואח"כ מתולדות החטא נקראת חוה.

ועוד. עיין זוה"ק (זהר חדש, רות) קב"ה ברא באיניש הוי"ה דהוא שמא קדישא דיליה. יו"ד נשמתא לנשמתא, ודא נקראת אדם. ועיין ריקאנטי (בראשית פ"א, פכ"ז).

יחידה

אדם ע"ש אדמה לעליון. כ"כ בשלה הק'. מה הוא יחיד בעליונים, אף אדם יחיד בתחתונים, כמ"ש רש"י (בראשית פ"ב, פי"ח) בשם חז"ל (ב"ר כא, ה). ועיין של"ה (תורה אור, ראה, יב) וע"כ נקרא אדם ולא איש ולא גבר, כמו שידוע, כי איש יתרבה לומר אישים, וגבר גברים, אבל אדם לא יאמר אדמים, מורה על האחדות, יחיד. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון ס"ה) נקרא אדם, והוא המיוחד הכל, ולכך נקרא יחידה. ° המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה - להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net



שאלה נתינת צדקה באופן שמפצירים בו כאן בחו"ל יש הרבה שמגיעים מא"י לגבות ממון, א' גובה לשלם חובותיו, א' לחתונה, וכו'. איך צריך להתייחס להם, כשהם מבקשים ממני ליתן להם אף שאני אומר להם שאין לו עוד ליתן להם, והם מפצירים בי, ומבקשים ממני ליתן להם ע"י כרטיס?

וכן בדרך כלל אני מרגיש מפוזר בנפשי מהם, כשהם רוצים לדבר איתי ולבקש ממני ליתן להם, הם מפסיקים אותי בתוך פסוקי דזמרה, או באולם של ישיבה אצל הדלת, ואפי' אם אני אומר להם שאין לי ליתן להם, הם מבקשים ממון ממני, כאילו אני עשיר ביותר (ולא רק לי עושים כן, אלא לכל בני הישיבה), ואז אני מרגיש רגשי אשמה מהם, על שאין אני יכול ליתן להם. וכן לפעמים הם באים לביתי זה אחר זה ברציפות, והרבה פעמים הם באים בבית אחת שיש בו ששה אנשים או יותר. לגבירים בעיה זו יותר קשה, כיון שהם מבקשים הרבה כסף ממנו, אבל גם לאלו שאינם גבירים, יש להם בעיה כשבנ"א באים זו אחר זו לביתו, שנותנים מה שיש להן לראשון, וקצת עוד לשני, אבל אין מה ליתן לשלישי או לרביעי.

וגם יש פעמים שיש להם חוסר דרך ארץ ואין אני יכול לסבול את ההנהגה שלהם. לדוגמא, אני יודע אברך אחד שמשתדל ליתן עשרים דולר מכספי מעשר שלו, לכל איש שבא לביתו לבקש ממון. פעם אחת בא א' לביתו, והוא נתן לו עשר דולר, כיון שלא היה לו עשרים. מיד האיש אמר, "רק עשר דולר?! שמעת ששבאותו הבית כל אחד שבא לכאן מקבל לא פחות מעשרים דולר!"

א"כ מה היחס הראוי שצריך האדם לתפוס כלפי מגביים כאלו? תודה מאד להרב!

תשובה לשים גבולות ברורים, אולם בנעם וחוץ. הנתונה צריכה להיות מתוך נדיבות של נפש אלוקית ולא מתוך לחץ על הנפש הבהמית שקשה לה לסרב. יש לשקול בשיקול דעת שקט ונקי כמה רצונו ית"ש שאתן ולאחר שהגיע לברירות והחלטה, יעמיד גבולות ברורים, אולם בנעם וחוץ, כנ"ל

שאלה טיפול נפשי ע"פ חכמת הגוים הרב אמר שאין ללכת למטפלים גוים או אפי' ליהודים אם מקבלים חכמתם מהגויים, כיון שחכמת הגוים מטפלים בעיקר בנפש הבהמית ולא בנפש האלוקית. יש לי כמה שאלות בנוגע לזה וגם אחרים רוצים לדעת זה ממני מה שיטת הרב בענינים אלו:

א. בספר "דע את הרגשותיך" הרב אמר שרוב חכמי אומות העולם מטפלים רק בנפש הבהמית בלבד. האם זה נאמר שיש מעט מהם שיודעים איך לטפל עם הנפש האלוקית?

ב. הרב אמר שהדרך לטיפול עם הנפש הישראלית הוא רק ע"י דרך ארבעת היסודות, ועל כן מי שצריך טיפול יש לו לפנות אל מכון ארבעת היסודות. האם הרב מכיר מטפלים באמריקא שעוזרים בנ"א בדרך התורה בלבד? אם לא, האם עכ"פ יש צדיקים כאן באמריקא שהאדם יכול לילך אצלם לקבל טיפול עם הנפש שלו?

ג. א' אמר לי שיש מכתב של הסבא מקעלם לתלמיד שהתיר לילך למטפל גוי, וכמו שמותר להלוך לרופא גוי לרפואת הגוף, כמו כן ברפואת הנפש מותר לילך לגוי אם הוא ממוחה ברפואת הנפש. האם הרב שמע מזה? אם אמת הוא, האם יש לחלק בין דורות של עבר לדורינו?

ד. ב"ה בס"ד, ע"י לימוד ספרי "דע את" והסדרת ה"ארבעת היסודות" של הרב שליט"א, אז האדם יכול לידע ולהכיר נפשו הפרטית, וללמוד לטפל עם הנפש שלו ככל שאפשר. האם הרב מסכים שיש מקרים גרועים מאד שאינו מועלת הלימוד בספרים או שיעורים של הרב על הנפש שמותר לאדם לקבל טיפול מגוי בעניני הנפש? לדור גמא, מי שחיוו קשה מאד ונצרך להרבה טיפול, או שנולד עם מדות גרועות מאד בנפש שהוא נצרך לטיפול (כמו מצבי רוח מתחלפים או כעס מבהיל או אנוכיות גרוע מאד או שקיעות בעצמו גרוע מאד), או אדם שהיה לו ילדות קשה מאד - האם גם אדם כזה יכול להעזר ע"י שיעורי וספרי הרב על הנפש, או שאדם כזה הוא נצרך לטיפול אצל אחרים?

ה. כנ"ל, האם רב מסכים שיש מקרים גרועים מאד שהאדם צריך לקחת כדורים (כיון שאין בעיותיו נפתרים ע"י לימוד ספרים ושמיעת שיעורים)?

ו. בקשור לנ"ל, ראיתי בספר "דרכי וחיים" (הנהגות של הג"ר מיכל יהודה לפקוויץ זצ"ל) שהג"ר מיכל יהודה זצ"ל אמר לא' שאין לבני ישיבה ללמוד חכמת הנפש, כיון שאין זה הדרך שלנו ואינו מהמסורה שלנו ללמוד הנפש. האם הרב לא הסכים לזה? תודה מאד להרב.

תשובה

א. בחלק הרחוני של עכו"ם ולא של ישראל. והבן שיש ג' מדרגות - נפש בהמית. נפש של עכו"ם. נפש של ישראל.

ב. לא. לא אלמן ישראל.

ג. אין למדין מן המעשה וק"ו מהוראה פרטית שיש בה שיקולים נוספים.

ד. ישנם מקרים קיצונים שנצרך שילוב, גם וגם.

ה. כן. הרב דסלר זצ"ל הכניס זאת לעולם הישיבות באופן ברור ונהיר שישווחו בו רבים, וכמה מרבותינו חלקו עליו.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון

נא לשמור על קדושת הגיליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | 718.295.1245 USA
 להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון: info@bilvavi.net
 רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@moshebooks.com
 ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829